

УДК 528.9

КАРТОГРАФІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ОБСЯГІВ ЕКСПОРТУ-ІМПОРТУ ТОВАРІВ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Н. В. Кушнірук

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, група ГІС-41,
навчально-науковий інститут агроєкології та землеустрою

Науковий керівник – к.т.н., доцент С. М. Остапчук

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

В статті виконано аналіз офіційних даних Державної служби статистики України по обсягах експорту-імпорту товарів за регіонами України. Як результат досліджень, у роботі представлено відповідні авторські оригінали тематичних карт.

Ключові слова: експорт, імпорт, товари, тематична карта.

The article analyzes the official data of the State Statistics Service of Ukraine on the volume of export-import of goods in the regions of Ukraine. As a result of research, the article presents corresponding author's originals of thematic maps.

Keywords: export, import, goods, thematic map.

Зовнішньоекономічну діяльність потрібно розглядати як важливу складову суспільного розвитку держави, незалежно від змін у характері економічної кон'юнктури чи соціально-правового середовища. Питання експорту-імпорту товарів завжди були актуальними і вагомими, позаяк кожна країна завжди намагалася посісти належне місце в економіко-інтеграційних процесах. Зовнішньоекономічна діяльність перебуває у прямій залежності від розвитку міжнародних відносин у світі, що наразі наочно видно на прикладі падіння російської економіки під дією введених санкцій провідними країнами світу за військову агресію проти України.

Воєнні дії вплинули і на торговельний баланс нашої країни. Так, за офіційними даними Мінекономіки лише у березні 2022 року експорт українських товарів скоротився вдвічі, а імпорт – більш ніж втричі, у порівнянні з даними за лютий 2022 року [6].

Розвиток української економіки, як і будь-якої іншої країни, залежить від балансу експортно-імпортних операцій. Україна була і поки залишається імпортозалежною країною, що призводить до відтоку фінансових ресурсів за кордон. Тому брак твердої валюти не дає можливості здійснювати закупівлю західного обладнання, технологій та споживчих товарів, що сприяло б економічному зростанню та підвищенню життєвого рівня населення. Отже, розширення обсягів та структури експорту є важливою складовою покращення економічної ситуації в країні.

Дослідженнями питань експорту-імпорту товарів та особливостей зовнішньоекономічної стратегії України займалися чимало теоретиків та практиків, серед яких нашу увагу привернули А. О. Глуха, Т. Л. Краснодєд, Ю. Л. Ставська, О. П. Хаєцька та ін. [1; 2; 3]. Аналіз даних та інших публікацій свідчить, що Україна, на жаль, як і більшість інших пострадянських держав, взяла у спадок основні принципи і підходи замкнутої системи, яка мала негативний вплив на міжнародну кооперацію.

В умовах швидких змін у розвитку економіки України та інших країн, а це помітно особливо зараз, ситуація може зазнавати різних метаморфоз, а це вимагає детального аналізу актуальних даних та ухвалення на основі цього адекватних рішень, які можуть покращити

експортні та імпорتنі відносини. Однією із найбільш оптимальних моделей подання інформації такого плану можуть стати тематичні карти [4].

Тому метою нашої роботи і стало картографічне моделювання обсягів експорту та імпорту товарів за регіонами України.

Згідно зі статистичними даними [5] загальний обсяг експорту товарів у 2021 році становив 68072,3 млн дол. США, а імпорту – 72843,1 млн дол. США.

Найбільша питома вага у структурі експорту України належить таким групам товарів, як недорогоцінні метали та вироби з них (23,5%) та продукти рослинного походження (22,8%). Найбільший обсяг експорту в Україні здійснили місто Київ (22,5%), Дніпропетровська (17,9%), Донецька (10,3%), Запорізька (7,0%) та Миколаївська (5,1%) області. Найменше ж товарів експортували Чернівецька (0,3%) та Луганська (0,2%) області (рис. 1).

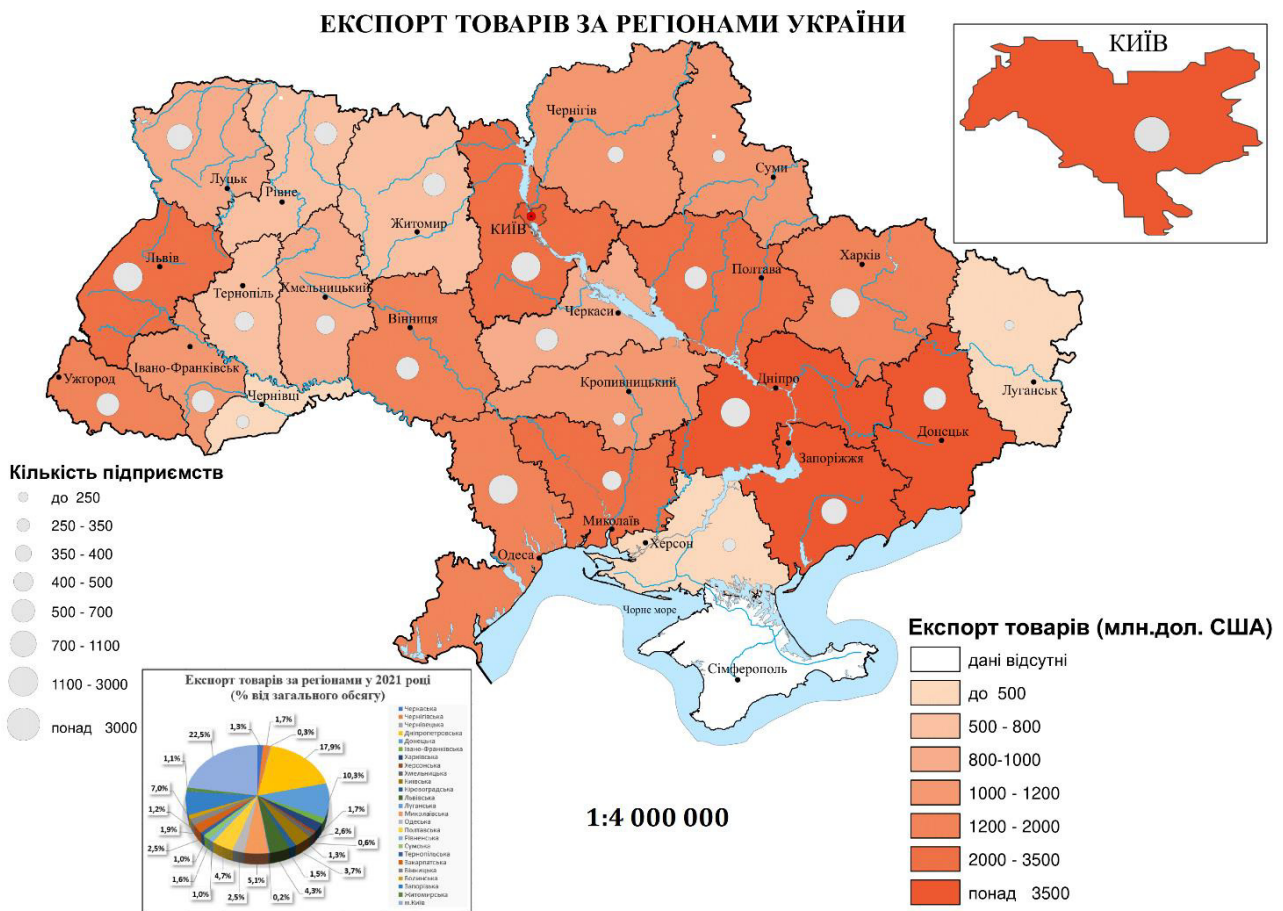

Рис. 1. Авторська карта «Експорт товарів за регіонами України» за 2021 рік

Що стосується структури імпорту товарів, то тут найбільша питома вага належить мінеральним продуктам (20,5%), машинам, обладнанню та механізмам, електротехнічному обладнанню (19,5%). Найбільший же обсяг імпорту в Україні припадає на місто Київ (42,6%), Дніпропетровську (8,1%), Київську (7,7%), Львівську (6,5%), Харківську (3,3%) області. Найменший обсяг товарів імпортовано в Луганську, Херсонську, Кіровоградську (0,4%) та Чернівецьку (0,3%) області (рис. 2).

Для розробки авторських оригіналів карт було уважно вивчено інші карти з подібною тематикою, виконано картографічну генералізацію та підібрано найбільш доцільні способи

зображення. Результатом виконаної роботи стали розроблені у програмному продукті ArcMap два авторських оригінали карт «Експорт товарів за регіонами України» та «Імпорт товарів за регіонами України» (рис. 1, 2). У загальногеографічну основу обох карт включено межі адміністративно-територіальних утворень, їх центри та основні річки. Для цього використано способи лінійних знаків та значків. Тематичне навантаження обох карт складається із кількості підприємств, які здійснюють експорт-імпорт товарів та загальної вартості товарів експорту-імпорту у млн дол. США. Для цього відповідно використано способи картодіаграм і картограм. У верхньому правому кутку на картах-врізках відображено тематичну інформацію по Києву. У нижньому лівому кутку на обох картах наведено кругові діаграми з даними по експорту-імпорту за регіонами (% від загального обсягу). Вважаємо, що інформація на картах подана оптимально і зрозуміло для читання та аналізу.

ІМПОРТ ТОВАРІВ ЗА РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ

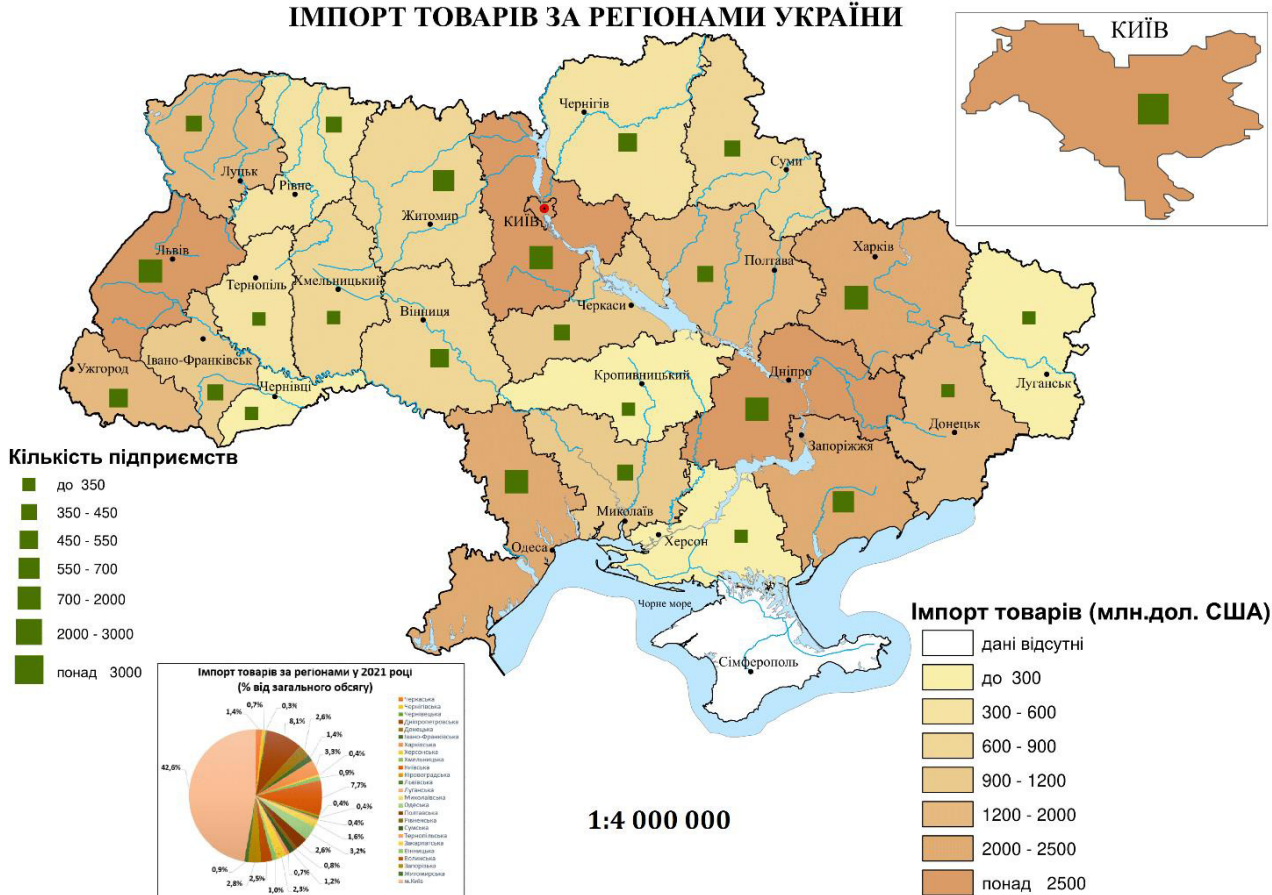

Рис. 2. Авторська карта «Імпорт товарів за регіонами України» за 2021 рік

Обидві карти виконано у базовому масштабі 1:4 000 000 для паперу формату А3.

Зараз економіка України знаходиться в умовах воєнного стану, але вже важливо думати про кроки, які потрібно буде здійснити після перемоги для належної реалізації експортного та імпортного потенціалу нашої країни. Адже диспропорція у соціально-економічному розвитку окремих регіонів країни після перемоги має бути вирішена шляхом зважених кроків держави у напрямі перерозподілу фінансових ресурсів до областей, що суттєво постраждали від ворожих обстрілів. Також звернути увагу на формування нових напрямів здійснення експортно-імпортних операцій.

Отже, для формування стратегії розвитку як окремого регіону України, так і країни в цілому, необхідно мати повні та достовірні дані про соціально-економічний розвиток країни та її регіонів. В основному джерелом таких даних є офіційні статистичні дані. Щоб їх опрацювати та знаходити шляхи вирішення проблем диспропорційності розподілу експорту та імпорту між регіонами країни, доцільно використовувати подібні до розроблених узагальнюючих тематичних карт.

1. Краснодєд Т. Л. Аналіз експортно-імпортних операцій України на сучасному етапі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 22. Ч. 2. С. 32–35. **2.** Ставська Ю. Л., Глуха А. О. Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності України в умовах євроінтеграції. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 5(10). С. 59–64. **3.** Хаєцька О. П. Аналіз проблем і перспектив зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 4. С. 132–149. **4.** Остапчук С. М. Картографія: відкрий свою «terra incognita». Рівне : Волинські обереги, 2019. 360 с. **5.** Вернер І. Є. Статистичний щорічник України 2021р. Державна служба статистики України, 2022. 438 с. **6.** Фінансовий моніторинг 2023. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/210611_zovnshnoekonomchna-dyalnst-v-umovakh-vyni (дата звернення: 24.02.2023 р.).